

ข้อบังคับมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
ว่าด้วย การศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ.2550

เพื่อให้การศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยอุบลราชธานีเป็นไปตามมาตรฐานวิชาการ มีความสอดคล้องกับประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2548 และ เรื่อง แนวทางการบริหารเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ.2548 ดังนั้น อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 15(1)(2)(6) แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี พ.ศ.2533 สภามหาวิทยาลัยอุบลราชธานี จึงออกข้อบังคับว่าด้วยการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ดังต่อไปนี้

หมวดที่ 1
บททั่วไป

- ข้อ 1 ข้อบังคับนี้เรียกว่า “ข้อบังคับมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ว่าด้วย การศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ.2550”
- ข้อ 2 ให้ใช้ข้อบังคับนี้ นับถัดจากวันประกาศเป็นต้นไป
- ข้อ 3 ให้ยกเลิกข้อบังคับมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ว่าด้วยการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ.2541 บรรดาระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง หรือประกาศ ของมหาวิทยาลัยหรือคณะที่ขัดหรือแย้งกับข้อบังคับนี้ ให้ใช้ข้อบังคับนี้แทน
- ข้อ 4 ในข้อบังคับนี้
- “มหาวิทยาลัย” หมายถึง มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
  - “อธิการบดี” หมายถึง อธิการบดีมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
  - “คณะ” หมายถึง คณะ วิทยาลัย หรือหน่วยงานที่เทียบเท่าคณะของมหาวิทยาลัยอุบลราชธานีที่มีหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา
  - “คณบดี” หมายถึง คณบดีของคณะ วิทยาลัย หรือหัวหน้าหน่วยงานที่เทียบเท่าคณะของมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ที่มีหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา
  - “สาขาวิชา” หมายถึง สาขาวิชาของหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา
  - “คณะกรรมการบริหารหลักสูตร” หมายถึง คณะกรรมการที่ได้รับการเสนอชื่อจากคณบดีและได้รับการแต่งตั้งจากอธิการบดี โดยองค์ประกอบและบทบาทหน้าที่ให้เป็นไปตามประกาศมหาวิทยาลัย
  - “คณะกรรมการบัณฑิตศึกษาประจำคณะ” หมายถึง คณะกรรมการบัณฑิตศึกษาของแต่ละคณะซึ่งได้รับการเสนอชื่อจากคณบดีและได้รับการแต่งตั้งจากอธิการบดี โดยองค์ประกอบและบทบาทหน้าที่ให้เป็นไปตามประกาศของมหาวิทยาลัย

“คณะกรรมการบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัย” หมายถึง คณะกรรมการบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัย ซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากอธิการบดี โดยองค์ประกอบและบทบาทหน้าที่ให้เป็นไปตามประกาศของมหาวิทยาลัย

“อาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษา” หมายถึง ผู้ทำหน้าที่สอน แนะนำ ให้คำปรึกษา และควบคุมการศึกษา ในระดับบัณฑิตศึกษา

“อาจารย์ประจำ” หมายถึง ข้าราชการ พนักงาน หรือผู้ที่มหาวิทยาลัยทำสัญญาจ้างเพื่อปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัย ที่มีหน้าที่หลักทางด้านการเรียนการสอน การวิจัยและปฏิบัติหน้าที่เต็มเวลาตามภาระงานที่รับผิดชอบในหลักสูตรที่เปิดสอน (มิใช่เต็มเวลาตามเวลาทำการ)

“อาจารย์ประจำหลักสูตร” หมายถึง อาจารย์ประจำผู้ทำหน้าที่รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์และหรือการค้นคว้าอิสระ อาจารย์ผู้สอบวิทยานิพนธ์และหรือการค้นคว้าอิสระ หรืออาจารย์ผู้สอนตามเกณฑ์ที่กำหนด ตลอดระยะเวลาที่จัดการศึกษาตามหลักสูตรนั้น

“อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร” หมายถึง อาจารย์ประจำหลักสูตรที่ได้รับมอบหมายให้เป็น ผู้รับผิดชอบในการบริหารหลักสูตรและการเรียนการสอน การพัฒนาหลักสูตร การติดตามประเมินผล หลักสูตร และหน้าที่อื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

“อาจารย์ผู้สอน” หมายถึง อาจารย์ประจำหรืออาจารย์พิเศษที่ทำหน้าที่สอนในรายวิชาหรือบางหัวข้อ ในแต่ละรายวิชา

“อาจารย์พิเศษ” หมายถึง ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญเฉพาะจากภายนอกมหาวิทยาลัยที่ทำหน้าที่ เกี่ยวกับการเรียนการสอน

“อาจารย์ร่วมสอน” หมายถึง อาจารย์สังกัดคณะอื่น หรือสถาบันหรือสำนักอื่นในมหาวิทยาลัย ที่ได้รับมอบหมายให้สอนในหลักสูตร

“อาจารย์ที่ปรึกษาทั่วไป” หมายถึง อาจารย์ประจำที่ทำหน้าที่ให้คำปรึกษาด้านการศึกษาและการจัด แผนการเรียนของนักศึกษา

“อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก” หมายถึง อาจารย์ประจำที่ทำหน้าที่รับผิดชอบกระบวนการเรียนรู้เพื่อ วิทยานิพนธ์หรือการค้นคว้าอิสระของนักศึกษาเฉพาะราย เช่น การพิจารณาเค้าโครง การให้คำแนะนำ และ ควบคุมดูแล รวมทั้งการประเมินความก้าวหน้าและการสอบวิทยานิพนธ์หรือการค้นคว้าอิสระของนักศึกษา

“อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม” หมายถึง อาจารย์ประจำหรืออาจารย์พิเศษหรือผู้ทรงคุณวุฒิหรือ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะ ที่ทำหน้าที่ร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษาหลักในการพิจารณาเค้าโครง รวมทั้งช่วยเหลือให้ คำแนะนำ และควบคุมดูแลการทำวิทยานิพนธ์หรือการค้นคว้าอิสระของนักศึกษา

“ผู้ทรงคุณวุฒิ” หมายถึง บุคคลภายนอกมหาวิทยาลัยที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ สูงในสาขาวิชานั้นๆ เป็นที่ยอมรับในระดับหน่วยงานหรือระดับกระทรวงหรือวงการศึกษาอื่นๆ เทียบได้ ไม่ต่ำกว่าตำแหน่งระดับ 9 ขึ้นไป ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่สำนักคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนและ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกำหนด

“ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะ” หมายถึง ผู้ที่มีความรู้ความสามารถในสาขาวิชาที่เปิดสอนเป็นอย่างดี ซึ่งอาจเป็นผู้ที่ไม่อยู่ในสายวิชาการ หรือผู้ที่ไม่มีความรู้หรือตำแหน่งทางวิชาการ แต่มีความรู้ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์สูงในสาขาวิชานั้นๆ เป็นที่ยอมรับในระดับหน่วยงานหรือกระทรวงหรือวงการวิชาชีพด้านนั้นๆ

“นักศึกษา” หมายถึง นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

“นักศึกษาต่างชาติ” หมายถึง นักศึกษาผู้ซึ่งไม่ถือสัญชาติไทย และเข้าศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

ข้อ 5 ให้อธิการบดีรักษาการตามข้อบังคับนี้ ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามข้อบังคับนี้ให้อธิการบดีมีอำนาจวินิจฉัยสั่งการให้ปฏิบัติตามที่เห็นสมควร และคำสั่งของอธิการบดีถือเป็นที่สุด และให้มีอำนาจกำหนดรายละเอียดวิธีปฏิบัติซึ่งไม่ขัดหรือแย้งกับข้อบังคับนี้

หมวดที่ 2

ระบบการจัดการศึกษา

ข้อ 6 ระบบการจัดการศึกษาให้ใช้ระบบทวิภาคเป็นมาตรฐานในการจัดการศึกษา (หนึ่งปีการศึกษา แบ่งออกเป็นสองภาคการศึกษาปกติ และหนึ่งภาคการศึกษาปกติให้มีระยะเวลาศึกษาไม่น้อยกว่า 15 สัปดาห์ ส่วนภาคการศึกษาฤดูร้อนอาจจัดได้ตามความจำเป็นของแต่ละหลักสูตร โดยให้กำหนดระยะเวลาและจำนวนหน่วยกิตมีสัดส่วนเทียบเคียงกัน ได้กับการศึกษาภาคปกติ)

ในกรณีที่หลักสูตรใดไม่เหมาะกับการใช้ระบบทวิภาค ให้ใช้ระบบการจัดการศึกษาระบบอื่นได้โดยต้องแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับระบบการศึกษานั้น รวมทั้งรายละเอียดเทียบเคียงหน่วยกิตกับระบบทวิภาคไว้ในหลักสูตรให้ชัดเจนด้วย

ข้อ 7 การคิดหน่วยกิตสำหรับระบบทวิภาค เป็นดังนี้

รายวิชาภาคฤดูร้อน ที่ใช้เวลาบรรยายหรืออภิปรายปัญหาไม่น้อยกว่า 15 ชั่วโมงต่อภาคการศึกษาปกติ ให้มีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิต

รายวิชาภาคปฏิบัติ ที่ใช้เวลาฝึกหรือทดลองไม่น้อยกว่า 30 ชั่วโมงต่อ ภาคการศึกษาปกติ ให้มีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิต

รายวิชาการฝึกงานหรือการฝึกภาคสนามที่ใช้เวลาฝึกไม่น้อยกว่า 45 ชั่วโมง ต่อภาคการศึกษาปกติ ให้มีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิต

รายวิชาวิทยานิพนธ์หรือการค้นคว้าอิสระที่ใช้เวลาการศึกษาค้นคว้าไม่น้อยกว่า 45 ชั่วโมง ต่อภาคการศึกษาปกติ ให้มีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิต

หมวดที่ 3

หลักสูตร

ข้อ 8 หลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา มีดังนี้

- 8.1 หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตและประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง เป็นหลักสูตรซึ่งเน้นการพัฒนาให้นักวิชาการและนักวิชาชีพที่มีความชำนาญในสาขาวิชาชีพเฉพาะเพื่อให้มีความรู้ความเชี่ยวชาญสามารถปฏิบัติงาน ได้ดียิ่งขึ้น
- 8.2 หลักสูตรปริญญาโทและปริญญาตรี เป็นหลักสูตรซึ่งเน้นการพัฒนา นักวิชาการและนักวิชาชีพที่มีความรู้ความสามารถระดับสูงในสาขาวิชาต่าง ๆ โดย กระบวนการวิจัยเพื่อให้สามารถบุกเบิกแสวงหาความรู้ใหม่ได้อย่างอิสระ รวมทั้งมี ความสามารถในการสร้างสรรค์จรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ เชื่อมโยงและบูรณาการ ศาสตร์ที่ตนเชี่ยวชาญกับศาสตร์อื่นได้อย่างต่อเนื่อง มีคุณธรรมและจรรยาบรรณทางวิชาการ และวิชาชีพ

ข้อ 9 โครงสร้างของหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา

9.1 หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตและประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง

ให้มีจำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่า 24 หน่วยกิต

9.2 หลักสูตรปริญญาโทและปริญญาตรี

ให้มีจำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่า 36 หน่วยกิต โดยแบ่งการศึกษาเป็น 2 แผนคือ

แผน ก เป็นแผนการศึกษาที่เน้นการวิจัยโดยมีการทำวิทยานิพนธ์ ดังนี้

แบบ ก 1 ทำวิทยานิพนธ์ไม่น้อยกว่า 36 หน่วยกิต และหลักสูตรอาจกำหนดให้ศึกษารายวิชาเพิ่มเติม หรือทำกิจกรรมวิชาการอื่นเพิ่มขึ้นได้ โดยไม่นับหน่วยกิต แต่ต้องมีผลสัมฤทธิ์ตามที่หลักสูตรกำหนด

แบบ ก 2 ทำวิทยานิพนธ์ไม่น้อยกว่า 12 หน่วยกิต และศึกษารายวิชาไม่น้อยกว่า 12 หน่วยกิต

แผน ข เป็นแผนการศึกษาที่เน้นการศึกษารายวิชาโดยไม่ต้องทำวิทยานิพนธ์ แต่ต้องมีการค้นคว้าอิสระไม่น้อยกว่า 3 หน่วยกิต แต่ไม่เกิน 6 หน่วยกิต

ทั้งนี้ สาขาวิชาใดเปิดสอนหลักสูตรแผน ข จะต้องมีหลักสูตร แผน ก ให้นักศึกษาเลือกศึกษาไว้ด้วย

9.3 หลักสูตรปริญญาตรี

ผู้เข้าศึกษาที่สำเร็จปริญญาโทหรือเทียบเท่าหรือประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง ให้มีจำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่า 48 หน่วยกิต

จ. อ.อ.

ผู้เข้าศึกษาที่สำเร็จปริญญาบัณฑิตหรือเทียบเท่าหรือประกาศนียบัตรบัณฑิตให้มีจำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่า 72 หน่วยกิต

แบ่งการศึกษาเป็น 2 แบบ คือ

แบบ 1 เป็นแผนการศึกษาที่เน้นการวิจัยโดยมีการทำวิทยานิพนธ์ที่ก่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ หลักสูตรอาจกำหนดให้มีการศึกษารายวิชาเพิ่มเติมหรือทำกิจกรรมทางวิชาการอื่นเพิ่มขึ้นได้ โดยไม่นับหน่วยกิต แต่ต้องมีผลสัมฤทธิ์ตามที่หลักสูตรกำหนด ดังนี้

แบบ 1.1 ผู้เข้าศึกษาที่สำเร็จปริญญามหาบัณฑิตหรือเทียบเท่าหรือประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง จะต้องทำวิทยานิพนธ์ไม่น้อยกว่า 48 หน่วยกิต

แบบ 1.2 ผู้เข้าศึกษาที่สำเร็จปริญญาบัณฑิตหรือเทียบเท่า หรือประกาศนียบัตรบัณฑิต จะต้องทำวิทยานิพนธ์ไม่น้อยกว่า 72 หน่วยกิต

ทั้งนี้ วิทยานิพนธ์ตาม แบบ 1.1 และ แบบ 1.2 จะต้องมีคุณภาพและมาตรฐานเดียวกัน

แบบ 2 เป็นแผนการศึกษาที่เน้นการวิจัย โดยมีการทำวิทยานิพนธ์ที่มีคุณภาพสูงและก่อให้เกิดความก้าวหน้าทางวิชาการและวิชาชีพ และมีการศึกษารายวิชาเพิ่มเติม ดังนี้

แบบ 2.1 ผู้เข้าศึกษาที่สำเร็จปริญญามหาบัณฑิตหรือเทียบเท่า หรือประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูงจะต้องทำวิทยานิพนธ์ไม่น้อยกว่า 36 หน่วยกิต และศึกษารายวิชาอีกไม่น้อยกว่า 12 หน่วยกิต

แบบ 2.2 ผู้เข้าศึกษาที่สำเร็จปริญญาบัณฑิตหรือเทียบเท่าหรือประกาศนียบัตรบัณฑิต จะต้องทำวิทยานิพนธ์ไม่น้อยกว่า 48 หน่วยกิต และศึกษารายวิชาอีกไม่น้อยกว่า 24 หน่วยกิต

ทั้งนี้ วิทยานิพนธ์ตาม แบบ 2.1 และ แบบ 2.2 จะต้องมีคุณภาพและมาตรฐานเดียวกัน

ข้อ 10 ประเภทของหลักสูตร แบ่งออกเป็น 3 ประเภทคือ

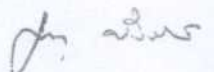
10.1 หลักสูตรปกติ (Regular Program) หมายถึง หลักสูตรในสาขาวิชาหนึ่งที่ใช้ภาษาไทยในการเรียนการสอนรวมทั้งการทำวิทยานิพนธ์และการค้นคว้าอิสระ และ/หรืออาจมีบางรายวิชาที่ใช้ภาษาต่างประเทศในการเรียนการสอนด้วยก็ได้

10.2 หลักสูตรภาษาอังกฤษ (English Program) หมายถึง หลักสูตรในสาขาวิชาหนึ่งที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อในการจัดการเรียนการสอนทั้งหลักสูตร รวมทั้งการทำวิทยานิพนธ์และการค้นคว้าอิสระ

10.3 หลักสูตรนานาชาติ (International Program) หมายถึง หลักสูตรในสาขาวิชาหนึ่งที่มีนักศึกษาต่างชาติเข้ามาศึกษา และมีความร่วมมือทางวิชาการกับสถาบันการศึกษาต่างประเทศ หลักสูตรตามข้อ 10.1, 10.2 และ 10.3 อาจเป็นหลักสูตรร่วมสถาบัน ซึ่งเป็นหลักสูตรที่มีความร่วมมือทางวิชาการกับสถาบันอุดมศึกษาหรือสถาบันอื่น ทั้งภายในหรือภายนอกประเทศ

ข้อ 11 ระยะเวลาการศึกษาของแต่ละหลักสูตรที่จัดแผนการศึกษาแบบเต็มเวลา เป็นดังนี้

11.1 ประกาศนียบัตรบัณฑิตและประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง ไม่เกิน 3 ปีการศึกษา

- 11.2 ปริญญามหาบัณฑิต ไม่เกิน 5 ปีการศึกษา
- 11.3 ปริญญาคุษฎีบัณฑิต ผู้ที่สำเร็จปริญญามหาบัณฑิตไม่เกิน 8 ปีการศึกษา ส่วนผู้ที่สำเร็จปริญญามหาบัณฑิตไม่เกิน 6 ปีการศึกษา
- 11.4 ในกรณีที่มีเหตุสุดวิสัย อธิการบดีสามารถขยายระยะเวลาการศึกษาให้แก่นักศึกษา ได้ครั้งละ 1 ภาคการศึกษาปกติ โดยผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัย
- 11.5 การนับเวลา ให้นับต่อเนื่องกันตั้งแต่ภาคการศึกษาที่ขึ้นทะเบียนเป็นนักศึกษา

หมวดที่ 4

อาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษา

ข้อ 12 การแต่งตั้งอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาแต่ละประเภทรวมถึงผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ ให้เป็นไปตามประกาศมหาวิทยาลัย

ข้อ 13 จำนวนและคุณสมบัติอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษา

ต้องมีอาจารย์ประจำหลักสูตรตลอดระยะเวลาที่จัดการศึกษาตามหลักสูตรนั้น จำนวนไม่น้อยกว่า 5 คน ประกอบด้วย อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรไม่น้อยกว่า 3 คน และที่เหลือต้องมีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าเกณฑ์คุณสมบัติของอาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรนั้น และเป็นอาจารย์ประจำหลักสูตรเกินกว่า 1 หลักสูตรในเวลาเดียวกันไม่ได้ ยกเว้นเป็นอาจารย์ประจำหลักสูตรปริญญาโทและปริญญาเอกในสาขาวิชาเดียวกัน และมหาวิทยาลัยอาจแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์ประจำหลักสูตรพหุวิทยาการ โดยต้องเป็นหลักสูตรที่ตรงและสัมพันธ์กับหลักสูตรที่ได้ประจำอยู่แล้วได้อีกหนึ่งหลักสูตร

อาจารย์ประจำหลักสูตรต้องมีคุณสมบัติดังนี้

13.1 หลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

13.1.1 อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร ต้องเป็นอาจารย์ประจำหลักสูตรที่มีคุณวุฒิปริญญาเอกหรือเทียบเท่า หรือเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางวิชาการ ไม่ต่ำกว่ารองศาสตราจารย์ในสาขาวิชานั้นหรือสาขาวิชาที่สัมพันธ์กัน

13.1.2 อาจารย์ผู้สอน ต้องเป็นอาจารย์ประจำหรือผู้ทรงคุณวุฒิที่มีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาโทหรือเทียบเท่า หรือเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางวิชาการ ไม่ต่ำกว่าผู้ช่วยศาสตราจารย์ในสาขาวิชานั้นหรือสาขาวิชาที่สัมพันธ์กัน และต้องมีประสบการณ์ด้านการสอนและการทำวิจัยที่มีส่วนหนึ่งของการศึกษาเพื่อรับปริญญา

13.1.3 อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และการค้นคว้าอิสระ

13.1.3.1 อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ต้องเป็นอาจารย์ประจำที่มีคุณวุฒิปริญญาเอกหรือเทียบเท่า หรือเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางวิชาการ ไม่ต่ำกว่ารองศาสตราจารย์ในสาขาวิชานั้นหรือสาขาวิชาที่สัมพันธ์กัน และต้องมีประสบการณ์ในการวิจัยที่มีส่วนหนึ่งของการศึกษาเพื่อรับปริญญา

